

POORTAOL

GRATIS VESTINGKRANT VOOR EN DOOR BEWONERS VAN DE VESTING WOUDRICHEM
REDACTIE: DAALDERSTRAAT 4 ▼ 4285 AV WOUDRICHEM ▼ info@woudrichemvesting.nl ▼ JAARGANG 21 ▼ 4 December ▼ 2023

BREAKING: WOERKUMER BIER STOPT NA 16 JAAR. "ONS BIER MOET VOOR IEDEREEN BETAALBAAR BLIJVEN." ALDUS HET BESTUUR.

GALERIE "VISAVU" IS EEN NIEUWE AANWINST VOOR DE VESTING. HET ZOU LEUK ZIJN ALS DE GEMEENTE OOK EEN "KIEZEL" ZOU BIJDAGEN.

ARIE METZ VERTELT WEER EEN PRACHTIG "WAOR GEBEURD" KERSTVERHAAL IN HET ECHE WOERREKUMS VAN WELEER.

OOK DEZE EDITIE WERD WEER GESPONSORD DOOR EEN INWONER VAN DE VESTING. DE REDACTIE BEDANKT ALLE SPONSOREN VAN 2023

WE WENSEN EEN IEDER HELE FIJNE DAGEN, EEN GOEDE JAAR-WISSELING EN HET BESTE VOOR HET NIEUWE JAAR.

WOERKUMER BIER GOOIT HANDDOEK IN DE RING

De droom om de middeleeuwse biertradities van Woudrichem nieuw leven in te blazen werd verpletterd door de harde financiële realiteit. Na 16 jaar gooit het Woerkumer Bier de handdoek in de ring.

"Kosten voor grondstoffen als gerst maar ook glas nemen enorm toe. Wij kunnen die niet meer doorrekenen in de prijs", zegt voorzitter Jan-Willem Sigtermans van "Heerlijk en Eerlijk" de stichting zonder winstoogmerk die sinds 2007 het Woerkumer Bier uitgeeft. "Bovendien alles wat we doen wordt door vrijwilligers gedaan en sinds de corona kunnen we haast geen vrijwilligers meer vinden. De huurprijzen van het huidige depot en de accijnsverhoging per 1/1/2024 gaven de genadeklap. We stoppen met het bier".

De geschiedenis van Woerkumer Bier gaat terug tot 1356 toen Woudrichem stadsrechten kreeg en daarmee ook toestemming om bier te brouwen om te verkopen. Want dan kon er door de heren van Altena belasting op geheven worden. Bier was een must, niet in de laatste plaats voor alle soldaten die in de vestingstad gelegerd waren. Hun salaris bestond uit brood en bier. Koffie en thee waren er nog niet, wijn was alleen voor de echte rijken dus dronk met in de middeleeuwen in hoofdzaak bier. Gemiddeld zo'n liter per dag per persoon, ook kinderen en bejaarden. Smakelijker dan 'gewoon' water en barstens vol met calorieën.

De moderne biergeschiedenis in Woudrichem begint in het jaar nadat we 650 jaar stadsrechten gevierd hadden. Drijvende kracht was Ronald van den Ende met de ambitie om bier te brouwen van lokaal geteelde biologische ingrediënten. Korte keten en immaterieel cultureel erfgoed. Kortom iets waar vestingbewoners trots op konden zijn. Er werd samenwerking gevonden bij de toenmalige Eko-boer op Landgoed Kraaiveld waar het bier gebrouwen zou gaan worden. Maar helaas had die boer te veel hooi op de vork genomen en ging z'n bedrijf failliet. "Dat was een zware tegenvaller", aldus Jan-Willem Sigtermans. "Het is heel lastig geweest om daarna een nieuwe brouwlocatie te vinden. Vorig jaar hebben we nog te vergeefs plannen voor een pubbrouwerij bij het onderzoek

Foto genomen tijdens eerste Woerkumer Bierfestival

naar de herbestemming van het Arsenaal ingediend. Wel is er een mooie samenwerking ontstaan met de dagbesteding van 's Heeren Loo die momenteel een pluktuin, de boerderijwinkel en een woon-werkboerderij op Landgoed Kraaiveld exploiteert. Wekelijks bezorgen we het bier in Altena met een aantal van hun dagbesteders. "Met zorg bezorgen" noemen we dat".

Ondanks alles kijkt Jan-Willem met vreugde en warmte terug op de Woerkumer-Bierjaren: "Het was van meet af aan een project met veel plezier. Wij hebben echt lol op biermarkten gehad. In 2018 hebben wij ons eerste bierfestival georganiseerd, dat was absoluut een hoogtepunt. Tijdens de corona stortte de verkoop in maar konden we wel bijvoorbeeld 't Poortaal

mee financieren uit de reserves die we opgebouwd hadden. Verder hebben we Hop van Altena flink geholpen met de opstart. Inmiddels zijn er meer dan 35 hophoven op ons eiland en komen er mensen van heide en verre om - net zoals vroeger - mee te helpen bij de hopoogst in september. Dat blijft gelukkig bestaan. Ook het Woerkumer Biergilde dat iedere derde donderdag van de maand een bierproeverij organiseert is een blijvertje. Maar Woerkumer bier gaan we niet meer brouwen. Als het laatste flesje op is dan is dat hoofdstuk dus echt voorbij".

Noot redactie: Voorlopig is er nog voorraad genoeg. Tijdens Winter Wonder Woudrichem zal de stichting bierpakketten met een mooie korting verkopen.

GEDROOMD LAND

Tentoonstelling 'Walking the fields of dreams' in galerie Visavu

Eind vorige maand opende professor dr Luc Armkrecht de tentoonstelling "Walking the fields of dreams" in galerie Visavu. De galerie is een samenwerkingsproject van grafisch ontwerper Judith Hopstaken en beeldend kunstenaar Mariëtte van der Ven en is gevestigd op de begane grond van het monumentale pand 'De Kazerne' aan de Visserdijk. Armkrecht is als bijzonder hoogleraar verbonden aan de faculteit Archeologie van de Universiteit Leiden. Bij de opening benadrukte hij hoe belangrijk de samenwerking tussen archeologisch onderzoek en beeldende kunstenaars in de praktijk is. Armkrecht deed onder andere onderzoek naar een verdwenen prehistorische wereld in de Noordzee: Doggerland)* "Kunst helpt ons te verbeelden hoe het landschap er 10.000 jaar vóór Christus in Doggerland uit gezien moet hebben. Aangespoelde benenspeerpunten uit die tijd bleken niet alleen weerhaken te hebben, onze verre voorouders brachten er ook versierselen op aan. Ook op andere hulpmiddelen stonden streeppatronen ter verfraaiing. Kunst is daardoor de verbindende schakel tussen mensen door de tijden heen", doceerde Armkrecht in zijn openingspresentatie die, gezien de internationale belangstelling voor de tentoonstelling, in het Engels was.

Na Visavu zal deze tentoonstelling de komende jaren nog diverse andere musea in Europa aan doen. Naast bestaand werk, gaan de drie betrokken kunstenaars ook een partnerschap aan met als doel nieuwe kunstwerken tijdens de tentoonstellingen "in de situatie" te laten ontstaan.

Galerie Visavu is open op vrijdag/zaterdag/zondag van 13.00 uur tot 17.00 uur. De expositie loopt tot 21 januari 2024 en de entree is gratis.

)* Grof weg tussen Engeland aan de ene kant en Denemarken en Nederland aan de andere kant.

REDACTIONEEL

Keer op keer krijgt de vesting schijnbaar 'zo maar uit het niets' cadeautjes. Na het restaurant met sterrenambities 'Cellar Door' is galerie 'Visavu' weer zo'n cadeautje. Twee gedreven cultureel-ondernemers hebben de benedenruimte van De Kazerne verbouwd tot een museale ruimte met een grootstedelijke uitstraling waar omliggende gemeenten een puntje aan kunnen zuigen! Dat heeft hen niet alleen veel tijd en geld gekost, het moet hen ook gesterkt hebben in de overtuiging een rol te kunnen spelen bij het promoten van internationale kunstenaars. Het getuigt bovendien ook van lef en van een visie op mondiale hedendaagse kunst in combinatie met de historische vesting van Woudrichem.

Gemeente Altena weet als geen ander dat juist dit soort initiatieven een belangrijke meerwaarde hebben voor de leefbaarheid en economie. Kunst en cultuur zijn immers de smaakmakers van iedere gemeente. Daarom was het ronduit beschamend dat zo'n prachtlocatie alleen maar toegankelijk bleek via een slecht onderhouden blubber grindpad. Had niet één van de vele ambtenaren die zich met de vesting bezig houden voor wat nieuw grind kunnen zorgen?

STADSJOURNALISTEN GEZOCHT

Vind je het leuk om over het wel en wee van de vesting te schrijven? Heb je een originele invalshoek over het verleden van de vesting, wil je inwoners interviewen?

Bij 't Poortaal ben je meer dan van harte welkom!
Stuur een mailtje naar info@woudrichemvesting.nl

Redactie:
Ewa Wildmark + Ronald van den Ende,
Fotografie: Annemiek van Straten,
Ewa Wildmark + 't Woerkumse Hoekske
Cartoon: Ineke Becht
Contact: 06-53 20 60 99

't Poortaal-archief vind je op www.woudrichemvesting.nl

UITINDEVESTING

8 december Bubbles, Bites, & Bands met Het Thaisa Olivia Quartet bij Theater Apollonia • Hoogstraat 19 • The American Songbook songs met bijpassende hapjes én natuurlijk bubbles bij binnenkomst. Aanvang 19.00uur. Voor tickets stuur een bericht naar Apollonia op 06-26556775
9 december Winter Wonder Woudrichem, avst voortgenieten van de kerstferen. Een levende kerststal en een lampionnenoptocht voor kinderen. Kom proeven van allerlei aanwezige lekkernijen en geniet van de geur en warmte van knapperende haardvuren, glühwein en kerstbomen
9 en 10 dec. Mini foto-shoots met Kerst-decor voor je mooiste Kerstkaart. Meer info via 06-26556775 of vraag er naar bij Gewoon Ploon.
14 december Woerkumer Biergilde • Iedere 3de donderdag van de maand speciaal bier proeven. Deze keer de internationaal bekende Brouwerij De Molen • Toegang uitsluitend vooraf aanmelden via info@woerkumbergilde.nl en helaas vol = vol!
14 december Ierse Folk - Christmassongs door Grámhara. Aanvang 20.00uur. Toegang gratis. Theater Apollonia inloop vanaf 19:30 uur.
21 december Christmas Sing-a-long met ons 'huisensemble' 'INTERMEZZO' Kerstmis songs om mee te zingen en natuurlijk ook om naar te luisteren. In Theater Apollonia. Aanvang 20.00uur en entree gratis •
26 december Kerstlunch van 11.30- 14.30 uur • € 12 voor leden en € 14 voor niet leden • Aanmelden vóór 20 december via huiskamervesting@gmail.com
30 december Winterwandeling met versnapering • Gratis voor leden en kostprijs voor niet-leden • Info en aanmelden bij huiskamervesting@gmail.com

UN HORTJE GELEJE

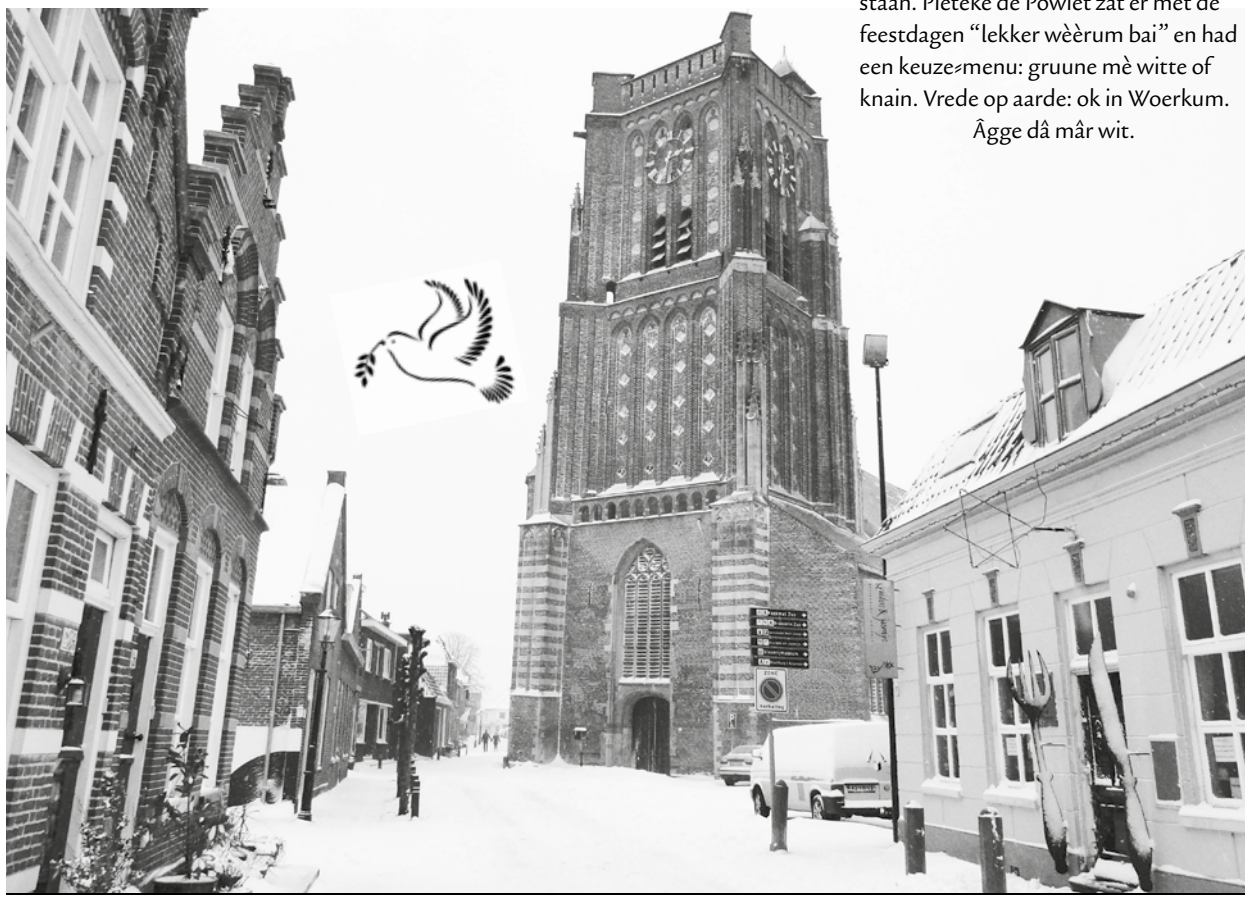
DOOR ARIE METZ
(un waorgebeurd Woerkums kerstverhaal)

Vroeger hadden we bijna altijd winters met vorst, sneeuw en ijs ('s Mèrre gesvroeg zaote de blomme op de rûite) en regelmatig waren die winters ook nog 's streng; zo erg dat de rivier dichtvroor (de revier "ging zitte", zoâs ze dâ in Woerkum noeme; gin scheepvaart, âlles lûg stil). Op zulke winters moest men dan altijd goed voorbereid zijn: voorraad stevige winterkost (gruune mè witte), voldoende kolen in het hok en hout om te stoken. Ja, dat was echt noodzaak, want anders ging het gruwelijk mis. "un aordig hortje geleje" kwam die winter al vroeg: een week vóór de kerst had het al flink gesneeuwd en gevoren. Willem Wijnbelt, directeur van de visfabriek, zat in zijn kantoor naar buiten te kijken en dacht aan zijn houtvoorraad bij zijn huis "Solglytt" aan de vissersdijk; die moest nodig worden aangevuld met de goede kwaliteit hardhout, dat gezaagd en wel, klaar lag achter de fabriek. Willem gaf opdracht om een grote handkar vol te tassen met de beste kwaliteit blokken die er lagen; nee geen kou in huis met "kerst" en de "jaarwisseling", dacht tie.

Het was half in de ochtend toen hij z van z'n medewerkers riep om die afgeladen kar weg te gaan brengen. "bezorgen in de vesting bij "Solglytt" was de opdracht. De gelukkigen, die er zomaar mochten uitbreken tijdens het werk waren z "bovendijkers": Janus en Zwèrus genaomd. Dat was nog eens een buitenkansje: de fabriekspoort uit en de vestingpoort in. Ze namen daarom ruim de tijd en bekeken alle bijzonderheden die ze tegen kwamen alsof ze in het buitenland waren. "kek toch 's Zwèrus, zee Janus in z'n ègè taoltje: "wanne grôdite toren, dâs wâ anders dâ bai ons en kek daor 's zun huîs mee vâ die trapkes in de hogte, dâ ziede narregus wâr joh. "Opeens vroegen ze zich af waar ze eigenlijk naar toe moesten. "Wette gai ut nog Janus wâ Wijnbelt zin; naaye nie zo krek, ik geleuf van "Sowiet", mâr waacht 's, we vraoge ut wel aon die z kèrels daor! Nou die wisten het 123 ook niet zo gauw, maar die ene Woerkumer krauwde 's onder z'n pet en zei: "jao, ik dink dâk 't wit, ge bedoelt zeker "de Powiet" in plek van "Sowiet"; natuurluk

dâ's Pieteke de Powiet (bijnaam van Piet Kant). "Nou lôop mâr un stukske deur en daor aon oewe linkse kânt daor wôôn tie". Opgelucht baaiden ze er naar toe met die volle zware kar. Toen ze terugkwamen bij de visfabriek stond Wijnbelt al buiten op z'n klok te kijken. "Nou nou, dâ duurde nogal un hortje zee tie zichtbaar geêrgerd, mâr is ut gelukt? "jao, jao Wijnbelt dik vur mekaore hur, ut wâs un aordig wefke; ho ho zee Wijnbelt, en, gingen ze verder "we kregè z kere koffie en unne borrel". Zo zo, siste Wijnbelt "en nou âs de sodemieter aon 't werrek en râp, wânt ut hê me âl geld zât gekost." De andere ochtend werden Janus en Zwèrus op kantoor geroepen: er was géén hout bij "Solglytt" bezorgd. Van A tot Z moesten ze hun verhaal doen en toen kwam al gauw de aap uit de mouw: "Solglytt" was verbasterd naar "Sowiet" en vervolgens naar "de Powiet" en Pieteke had zodoende z'n hok vol met het beste hout gekregen. Wijnbelt heeft het zo maar gelaten, omdat het kerst werd. Hij stookte toen wel wat zuiniger, maar had toch heerlijke zalm op het menu staan. Pieteke de Powiet zat er met de feestdagen "lekker wèrum bai" en had een keuze-menu: gruune mè witte of knain. Vrede op aarde: ok in Woerkum. Âgge dâ mâr wit.

VESTINGVOGELS: DE KOET, DE DRAAK EN DE ZONNEKONING.

De wateren rond de vesting zitten in de winter vol met watervogels. Ze lijken de vrije ruimte vredig te delen, maar schijn bedriegt. Deze zwemmers kunnen zich territoriaal opstellen en weinig gevoel voor humor hebben. Vooral Meerkoeten, die plumpe zwarte vogels die met honderden op de Afgedamde Maas dobberen, kunnen elkaar danig in de weg zitten. Trappelend over het water zetten ze de aanval in, en dan dwingt de scherpe, witte snavel respect af.

Eenden ruimen daarom graag het veld voor de meerkoet. Wilde eenden zijn echter zelf ook niet voor de poes. De draken (de mannetjes) zijn berucht. Hun grensoverschrijdende gedrag is in de eendenwereld notoir. In het voorjaar achtervolgen Draken potentiële partners weergaloos. Groepsverkrachting is soms het resultaat, waarbij het vrouwtje onder water geduwd wordt met soms de verdrinkingsdood als gevolg. Natuur kan wreed zijn.

Er is echter baas boven baas. De snavel van de fuut is krachtiger dan enig ander wapen op het water en geen meerkoet

Jan Willem den Besten

of eend is daartegen opgewassen. Die fuut is dus een beetje de baas op de Afgedamde Maas en de Historische Haven. Ze hoeven hun geweldsmoopolie overigens zelden kracht bij te zetten omdat iedereen ze bij voorbaat respecteert. En dat geeft de fuut alle tijd om aan zijn uiterlijk te werken. Man en vrouw fuut scoren hoog op de catwalk van het water. Als een soort Zonnekoning en Zonnekoningin glijden ze geruisloos door de wateren met hun slanke, sierlijk gekromde hals en zo flaneren ze langs de rietkragen en de buiken van onze historische schepen.

In het voorjaar gaan futen in paartjes uiteen om aan alle kanten van de vesting te broeden. Ook in de liefde springen ze er uit als zelfverzekerde, elegante en goedgeklede watervogels. Ze groeien hippe zwarte kuifjes op hun kop en hele

fraaie lange koperkleurige veren van achter de oren tot in de nek. Niemand anders kan zich zo'n designerkapsel veroorloven. Het versieringsritueel van de fuut is complex en hoffelijk, met een gezamenlijke dans op het water waarbij ze hun kop en nek behendig naar voor en achter werpen en schudden. Als hoogtepunt van de hofmakerij zwemt het verliefde stel hard naar elkaar toe met een dot waterplanten in de snavel om dan verticaal uit het water omhoog te komen, borst tegen borst en zo spartelend en schuddend met de kop, rechtop te blijven staan in het water.

Als de kuikens na het broeden uit het ei kruipen, zijn de futen zorgzame ouders. Niets is zo schattig als een fuut die zijn kroos op zijn rug meeneemt. Terwijl de ouder voorzichtig balancerend door het water kruist, zie je de zwart-wit gestreepte kopjes van de kuikentjes tussen de veren door priemen. Zo nemen ze de nieuwe wereld in zich op en testen de wateren door er vanuit het verenpakket van de bezorgde ouder in te plonzen. En zo is de natuur rond de vesting weer helemaal volmaakt....

WELKOM ESTHER

Met de muziekinstrumenten in haar bagage nam Esther de Bruin de goede dingen van het leven mee en maakt nu een nieuwe start aan de Daalderstraat 14. Muziek is haar grote passie naast haar baan als leerkracht speciaal onderwijs. En zij combineert graag muziek met het speciaal onderwijs om kinderen die soms moeite hebben zich te laten gelden in de traditionele vakken, de kans te geven dit te compenseren met muziek. Esther is verhuisd vanuit Giessen, waar ze een aantal jaren heeft gewoond. "Door mijn lidmaatschap bij de roeivereniging heb ik veel mensen in Woudrichem leren kennen. Ik vind het een leuke plaats." Op de roeivereniging leerde ze Elly kennen, die voorheen in het huis aan de Daalderstraat woonde. "Ze gaf mij het advies om het huis over te nemen als ze er niet meer was." Esther is op weg terug na een ernstig ongeval en een lange revalidatie. Zij staat weer voor de klas. En natuurlijk is zij weer actief in de muziek. Ze speelt in een band En op gezette tijden laat ze met haar warmte en energie de bezoekers van het Meezingcafé in Gorinchem uit volle borst zingen: "Dat is een heel laagdrempelig muziekcafé. Iedereen is welkom. De oudste deelnemers zijn 84 en 86 jaar oud. Ze leerden elkaar kennen in het muziekcafé en zijn inmiddels getrouwd. Ze arriveren samen op een scootmobiel. De jongste deelnemer is 15 jaar oud." En wij verwelkomen Esther in de vesting.

Sinterklaasgedachten

Ik geloof al enige tijd niet meer in Sinterklaas. Sterker nog, ik kan me niet herinneren dat ik ooit geloofd heb dat er een oude man op een paard over de daken rijdt. Vanaf mijn vijfde hobbelde ik door het dorp op onze eigenzinnige Shetlandpony Ursula. Deze dame was altijd te porren voor een spannende rit. Ook voor een maisveld of een dolle tocht door de sloot schrok ze niet terug, maar ik zou haar nooit het dak op kunnen krijgen. Met verbazing keek ik dan ook naar mijn zenuwachtige klasgenootjes wanneer er een hand kruidnoten de klas in werd gegooid. Na enige tijd kwam meester Harry met een te lange mantel en een baard door de deur. Struikelend nam hij plaats op een hoge stoel die normaal in het hoekje bij juffrouw Anke stond. Nadat ik braaf op zijn schoot had gezeten mocht ook ik een cadeautje uit de meisjesmand vissen. Ik slikte mijn teleurstelling in toen ik het blonde popje in mijn handen hield en probeerde niet jaloers te zijn op de legodoosjes van de jongens. Gelukkig is er tegenwoordig veel veranderd. Nu zijn er mooie popjes voor jongens en is er lego voor stoere meiden. En gelukkig zijn er ook nog Harry's die ieder jaar weer hun stinkende best doen om niet over de gehuurde jurk te struikelen. Tevreden over deze verwarmende feestmaand-gedachten kijk ik in de etalages en vraag me af of de jongens en meisjes uit oorlogsgebieden ook zouden klagen over het verkeerde cadeautje.

Claudia Maser

